

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciškanska ul. 6/l. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon turedn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtak. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna štev. 1'50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2'50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Članstvu!

Celjska skupščina je dala sedanjemu vodstvu poverjenjstva mandat, da vodi posle ljubljanskega poverjenjstva UJU.

Večina je odobrila tudi osnovo nestrankarske stanovske politike, na kateri mora stati in delovati poverjeništvo. Poverjeništvo je bilo legalnim potom izvoljeno ter prijavljeno oblastu in centrali UJU v Beogradu. Priložbe ni bilo!

Zastopniki manjšine so bili po skupščini s strani poverjenjstva pozvani, da izrazijo mnenje, če se zadovolje z odgovorom, ki jim ga je dal ožji svet z ozirom na njihovo oddvojeno mišljenje; v nasprotnem slučaju je bilo poverjeništvo pripravljeno se pismeno obrniti do izvoljenih delegatov. Zastopniki manjšine niso dali odgovora.

Mesto njih se je pojavil „aksijski odbor“, ki je pričel izdajati v Ljubljani pod firmo konzorcija svoj list. Pojavlja se stremljenje, da bi pričela učiteljska društva in posamezniki izstopati iz UJU. Ako je tako delovanje trezno in prevdarno, prepuščamo sodbo članstvu.

Vemo pa, da članstvu že presedajo osebni boji in napadi, ki so jih zopet pričeli vnašati v naše vrste in preko katerih je šla tudi celjska skupščina na dnevni red. Dovolj je dela, resnega dela, ki ga ima izvršiti poverjeništvo in ki ga je že pričelo izvrševati. Na tej poti se ne damo motiti in ovirati.

Lahko je podvzemanj iniciativo za izstop iz UJU; lahko je tudi urejati opozicionalen list brez druge odgovornosti, težje in resnejše pa bo poravnati nad 300.000 Din dolga, ki je ostal poverjenjstvu ob demisiji dne 10. januarja 1926, za katerega smatramo še vedno odgovornega v prvi vrsti dotakratnega poverjenika; težje je tudi urediti gospodarstvo poverjenjstva in ga voditi brez svojčasnih visokih podpor, posebno, ker predvidena kritja — po sedanjih ugo-

tovitvah — daleko niso tako sigurna in visoka, kakor so bila izkazana.

Vidi se pa, da se gospodje ne zavedajo še večje in opasnejše odgovornosti, ki jo nosijo pred učiteljstvom za drugo plat stanovskega gospodarstva, pri katerem bi nujno rabili združeno vse učiteljstvo.

Strankarstvo in osebnosti ne bodo rešile teh vprašanj. Rešilo nas bo le resno in prevdarno, požrtvovalno združeno delo. Združeno stanovsko delo nas bo tudi rešilo in obvarovalo nadaljnjih stanovskih katastrof in bo obvarovalo poedince in celoto pred vsakojakimi krivicami, persekucijami i. t. d.

Zato prepuščamo odgovornost prizadetim društvenim odborom in poedincem, če bodo tirali članstvo do nepremišljenih korakov in ga pritirali do tega, da se ne bo moglo več obračati do organizacije, ko jo bo nujno potrebovalo. Opozorjamo pa na člen 9. toč. a) pravil, ki določa, da učiteljsko društvo izstopa iz Udruženja, če to odloči 2/3 društvenih članov.

Zavedati se moramo, da je nam aktivnim učiteljem stanovska organizacija življenski interes in življenska potreba in da mora to ostati tudi vsem učiteljskim upokojevcem, ki jim je resno mar za usodo aktivnega učiteljstva ter ga hoče resno še nadalje podpirati v stanovski borbi.

Zavedamo pa se, da je ogromna večina članstva in nad 3/4 društev trdno in odločno na strani poverjenjstva, ki bodo znala braniti neodvisnost svoje organizacije. To zaupanje nam je dovolj za nadaljnje resno in vztrajno delo. V okrajih drugih društev pa bo poverjeništvo osnovalo svoja društva ter bo šlo brez vsakih pretresljajev preko osebnosti in preko onih, ki hočejo imeti za vsako ceno strankarsko organizacijo — na dnevni red, na delo za stan ter blagor učiteljstva in šolstva.

Poverjeništvo UJU Ljubljana, dne 5. oktobra 1926.

Andrej Skulj,
poverjenik.

Josip Kobal,
tajnik.

LISTEK.

Albin Čebular:

Šolske razstave.

(Bela Krajina.)

(Dalje.)

Iz obrtne šole so bili na stenah razni izdelki, namreč risarski. Že veliki formati listov pričajo novo stopnjo. Učenci so izgotovili dela z vsjo pazljivostjo, izpolnili razna polja tudi z barvami ter jim vdahnili na ta način življenski izraz. Dela so vzeta iz strok — sledimo jih iz kleparstva, kovaštva, mizarstva, strugarstva, krojaštva itd. Slike so opremljene z nadin podpisi, in sicer vzporedno z učenčevim izoblikovanjem, kjer zadobi prostost izražanja svojega duha. Izdelkov kot takih ne bomo podrobneje obravnavali, ker so skoraj vsi istovredni z originali pač

pa bomo pogledali v samosvoja ustvarjanja pisave in nje vzgojni pomen:

Kot pričetek jim je bila navadna abeceda, da so se naučili deljenja ter tudi črk samih, in sicer v okusni podolgovati obliki, katere črke so uporabili pri prvih vajah, da so se utrdili v navadni, potem se je pa pokazalo še iste v rabnih debelinah, sencah, dalje v drugačnih oblikah ter prehode iz enih v druge, nekaj ključ, potom katerega se je izuril učenec sam sestavljati forme, iz katere je izluščeval posamezne črke, kajti niti dva nimata enako izvršenih.

Kaj bi pač rekli k temu? Pa bi povdarjali šablono! O, prekruti bi bili!

Zamislimo se v učenca: Riše v večernih urah, ko je trpel ves dan. Namesto k počitku — v šolo. Nekaka muka mu je, dasi podzavestna. Ob risarski uri se še najbolj razveseli, če se mu je le količkaj vnel ogenj do predmeta — tehtnico ima v roki učitelj, kajti od njega je tudi veliko

Učiteljska izobrazba, kardinalna točka našega programa.

(Programno stališče seje ožjega sosveta 25. in 26. septembra 1926.)

Vprašanje našega naraščanja in njegove izobrazbe je eno najvažnejših poglavij našega stanovskega programa. Zato je naša dolžnost, da se v mnogo večji meri kot doslej brigamo za ustroj in stanje naših učiteljskih za napredek dijaštva na njih, za namestitev profesorjev in ravnateljev in njih delovanje.

Ne oziraje se na naše načelno stališče v vprašanju današnjih učiteljskih, hočemo dokler obstojalo, glede njih stavljati in uveljavljati svoje zahteve.

UČITELJSKA.

1. Njih znanstveni nivo naj se dvigne tako da bodo z uspehom tekmovali z drugimi srednjimi šolami ne da bi se radi tega njih učni načrti slepo prevzemali. Učna snov znanstvenih predmetov se naj primerno razširi in poglobi v oni smeri, ki jo zahtevajo ozir na praktično življenje in posvetne naloge učitelja med narodom.

SPREJEM IN IZOBRAZBA NARAŠČAJA.

2. Ker smatramo pravi izbor dijaštva kot najvažnejši predpogoj dobrih učnih uspehov, se naj pri sprejemanju goiencev v I. letnik čim opreznije in strožje postopa, oziraje se predvsem na splošno duševno zrelost in na moralno kvalifikacijo prosilcev. V obče želimo, da se navaia dijaštvo k samostojnemu delu in se ga usposablja za nadaljnjo samostojno študij po dovršenem učiteljskem. Največjo pozornost pa se naj posveča tudi etični vzgoji dijaštva. Učiteljski zbor na zavodu moramo delati odgovornega za to, da se absolutenti, ki se jim prizna zrelostno izpričevalo, tudi v praksi izkažejo zreli za samostojno vzgojno delo na osnovni šoli. Ta ugotovitev se nam zdi potrebna.

PROFESORJI UČITELJSK.

3. Kot učitelji znanstvenih predmetov se naj nameščajo le akademiki z odlično znanstveno in po možnosti tudi pedagoško kvalifikacijo, zato pa se jih naj ne obremenjuje s poukom, tujih jim predmetov in s prevelikim številom učnih ur. Absolvente višje pedagoške šole odklanjamo kot učitelje znanstvenih predmetov na učiteljskih.

RAVNATELJI.

4. Posebej moramo še od ravnateljev zahtevati da so po svoji znanstveni kvalifikaciji in pedagoški izobrazbi in po svojih izkušnjah usposobljeni voditi modern zavod v smeri naših težni. Obžalujemo ako so se dogajali slučaj, da so odločali pri nameščanju ravnateljev in profesorjev politično strankarski ozi-

ri namesto službena kvalifikacija obžalujemo zlasti, ako so se dogajali slučaj premestitve in upokolitve iz strankarskih razlogov in izjavljamo da bomo zastavili ves svoj vpliv, da v interesu vzgoje našega naraščaja prepričimo take pojave.

UČNI NAČRT ZA UČITELJE.

5. Z ozirom na vest, da se izdeluje v ministrstvu enoten učni načrt za vse učiteljske šole v državi pozivamo izvršni odbor UJU v Beogradu da odločno zahteva, da se anketi strokovniakov pritegne tudi zastopnik naše organizacije in se uvažujejo njegove zahteve. Opozorjamo že na tem mestu, da smatramo kot neobhodno pogoj resnejše strokovne in splošne izobrazbe učiteljstva da se dijakom učiteljskih omogoči temeljit študij vsaj enega tujega jezika z bogato književnostjo. Brez temeljitega znanja enega tujega jezika bi se učiteljstvo samo izločilo iz vrst izobraženca.

PEDAGOGIKA.

6. Na vsakem zavodu naj bi bil nameščen vsaj eden pedagoški strokovniak, ki bi moral poučevati pedagogiko kot glavni, ako ne edini predmet.

DOTOK NARAŠČAJA.

7. Spričo zahtev, ki jih stavljamo do učiteljskega pa tudi zavedamo dolžnosti da sami brijomoremo do boljšega izbora dijaškega naraščaja na teh zavodih. Pov. UJU hoče v tem pogledu storiti nadaljnje korake in računa pri tem na sodelovanje članstva in društev. Hoče pa tudi obračati svojo pažnjo na razmere med dijaštvom tako v moralnem in socialnem oziru, kot v pogledu na njih napredek ter vse ukreniti, da se prepriči brezvestno zavaianje dijaštva v strankarsko-politični metož.

NADPRODUKCIJA UČITELJSKEGA NARAŠČAJA

8. Kakor smo pozdravili odlok ministrstva prosvete, ki se obrača proti nadprodukciji učiteljskega naraščaja tako moramo ugovarjati da se ta odlok v praksi ne izvaia, ampak se v popolnem nasprotstvu z njim odvijajo nepotrebne paralelke k I. letnikom učiteljskih. Na drugi strani obžalujemo da se popolnoma onemogočuje dijakom višjih razredov in absolventom srednjih šol dostop na učiteljske, odnosno v učiteljski poklic in se tako odvrača od njega one ki želijo vstopiti vani iz notranjega nagibanja ter obetajo postati najboljši šolniki. Učiteljsko službo smatramo kot zelo odgovorno službo za katero je treba posebnega notranjega poklica, ne pa kot preskrbovališče za vse one, ki silijo vani, ker drugam ne morejo.

seveda pretehtano! — in učenec začne grebsti v razne forme, iz katere bo izluščil črko, izvzel karakteristične znake ter sestavljal na podlagi tega novo. Sedaj se bo šele začel zanimati za razne pisave — učil se bo gledati, misliti, sestavljati. Tudi ko bo šel po cestah, videl vrste pisav, jih bo razumel, mu bo nekaj vsakdanjega, potrebnega; oči, ki so navajene enoličnosti, ne bodo kar leno polzele, bodo zastale, premerile ravnatoka z eno potezo, potem se pa bodo pasle od črke do črke. Učencu se bo vedno bolj bistrila miselnost, katera bi v obratnem slučaju tačas počivala v toliko, kolikor o priliki vršenja posnetega predmeta.

Ornament je dekorativni element! Predmet, ki odgovarja sam sebi, s svojo polnostjo, mu ni treba nadpisa; nadpis pa pridamo za lajka in tudi za učenca samega, da se mu bolj globoko učrtajo predmetova zaznamovanja.

(Dalje prih.)

D. LJ. VITOROVIČ:

„Za učiteljski sindikat.“

(Beograd — Štamparija „Tucović“, Makenzijeva 3 — velja 5 Din.)

Na letošnjem Učit. kongresu in na skupščini UJU v Beogradu, je gori označeni tovariši razpečavali svojo omenjeno brošurico. Kdor je le malo pogledal v to brošuro, je lahko takoj uvidel vso mižernost naših stanovskih zborovanj.

Razveseljivo dejstvo na letošnjem glavnem zborovanju v Beogradu je bilo, da polagoma učitelstvo uvideva vso laži-ljubzen političnih strank do našega stanu. Učitelstvo polagoma zapušča mentaliteto, da nas morejo rešiti le politične stranke. Stanovska zavest prihaja na dan! In temu se ni čuditi! Vsa pazno motreči učitelji — učiteljica — je lahko v teku nekaj let čutili, da nas mečejo politične stranke iz enega kota v drugi. Naša žilavost postaja zato čedalje bolj neelastična in članstva se oprijemlje stanovska brezbržnost. Znak temu žalostnemu stanju so učiteljski klubi raznih strank.

Ta proces pa je bil potreben. Zgodovina ne pozna nikakih skokov in vse mora iti evolucionističnim putem. Brošura tovariša Vitoroviča je korak naprej. Ona nas pouči, kje tičimo kam bomo zšli, ako ostanemo pri sedanjem našem gibanju in kaj lahko dosežemo, ako smo strnjeni vsi delavci: manualni in intelektualni — v eno močno falango.

Že samo kazalo svedoči, da je tovariš Vitorovič natančno predelal vse pogoje socialnega študija ter da ima bistro oči za opazovanje.

Brošura je razdeljena na 8 poglavij. Preidim k vsebini posameznih poglavij.

I. V predgovoru jasno slika naše sedanje žalostno stanje, ko smo postali vsled svojega neokretnega delovanja v javnosti popolnoma odvisni od političnih strank.

II. UČITELJSKO SOCIALNO VPRAŠANJE.

V službi kapitala je vse: tisk šola, cerkev. In kdo je ponajveč temu kriv? Učitelji! On bi moral ljudstvu predložiti vso današnjo lažidemokracijo. Toda za tako delo nismo usposobljeni. Smo še nestvor, polni lepih fraz in sami sebe povišujemo. Učiteljeva življenska nezmožnost se na takoj pokaže: primejo ga v svoje trdne pesti vsi vladodržci in on pade.

III. ŠOLA V DANAŠNJI DRUŽBI.

Za šolo se naimani izda in preprosti človek stane državo najmanj čeravno je on največji davkoplačevalec. V današnji šoli in po sedanjem učnem sistemu se odgaiajo le poslušni podaniki na eni strani, na drugi pa brezobzirni izkoriščevalci naroda. Ves šolski sistem je napačen. Današnji vladodržci rabijo le poslušno učitelstvo.

IV. UDRUŽENJE ALI SINDIKAT?

Učitelstvo ni duhovno prerajeno. Naše pravo Udrúženje bi se moralo boriti samo za učiteljske interese. Vse spomenice, vsi predlogi polnijo le arhiv ministristva prosvete. Postali smo kot državni uradniki odvisni od vladajočih

stranke. Proti temu moramo javno protestirati. Dovolj smo že slabo plačani in tlačni nas nestalnost v službi itd. Kot državljani na ne moremo služiti državi in strankam. Vsi delavci — manualni in intelektualni — imajo isti zadatak: boriti se proti izkoriščevalcem v skupnem boju. Pravo naše mesto je torej le v sindikatu.

V. KAKŠEN SINDIKAT?

Ker smo vsi delavci, kateri prodajamo svoje moči in sicer eni državi, drugi pa tovarnariu, zato je naš spás v kolektivnem boju v razredni borbi. Vsi člani se borijo za dobrobit vseh! To je civilizatorična moč!

Francoski učitelji imajo že svoj sindikat. Ko je bil obklevljen njih manifest, je izrekel v zbornici tedanjih ministrstev Briand sledeče besede: »Pred takim stanjem stvari nič več ne pomagajo ne pretnje ne preganjanja!«

V inozemstvu je že polno učiteljskih sindikatov. Sindikat je šola energije in iniciative. V sindikatu je vsak član — učitelj ali učiteljica — le človek, kateremu se ne more ničesar predbacivati.

VI. UČITELJSKI SINDIKAT IN POLITIKA

Tu razpravlja o treh možnostih: a) politična nevtralnost; b) politični dogmatizem; c) svoboda mišljenja. In pride do zaključka, da prave politike, to se pravi one politike ki znači obremen delovanje sindikata ne moremo pogrešati v sindikatu. Politični dogmatizem, t. i. sedanje politično partizanstvo pa je nemogoče v sindikatu. V njem vlada prostost mišljenja!

VII. UČITELJSKI SINDIKAT IN ŠTRAJK.

Ta točka je pa najhujša! In vendar jo je tovariš prav dobro pogodil na podlagi vsestranskih globokih razmišljanj. On trdi, da so štraiki tudi v naših vrstah nujno potrebni, ako hočemo zadobiti svoje gažene pravice in če hočemo spraviti šolo na oni nivo, kateri ji pripada. Da pa more uspeti naš štraik je potrebna naša solidarnost s kmetom in delavcem. Ni pa misliti, da je štraik bistvena lastnost sindikata. On je le ultima ratio! Štraiki so že bili, ko še ni bilo sluha io sindikatih.

VIII. ZAHTEVE SEDANJOSTI

V tem odstavku nam predločuje dolžnosti posameznih članov v Učiteljskem sindikatu. Resume pa je: učitelstvo bi samega sebe spravilo na višino, na prostor, ki mu pripada v človeški družbi. Dosegli bi ono, za kar se že leta in leta borimo in sicer v stanovskem šolskem in socialnem oziru.

Kakor rečeno: brošurico toplo priporočam vsemu učitelstvu, in sicer le v informativnost, ne da bi hotel s tem reči, da se naj že oprimemo nove forme. Tok časa nas bo že še do tega prisilil.

Kmet Herman.

tu posebej ne razkrivam, ker so razvidne iz mojih pod točko 2./č navedenih predlogov.

V svojem prvem tozadevnem članku sem sicer stavil ob sklepu kratek predlog ter pričakoval da se kdo od tovarišev oglasi z drugimi številnejšimi in podrobnejšimi predlogi ali smernicami, iz kojih bi bil razviden način in taktika naše borbe proti omenjenim krivicam. Ker ni takih predlogov na eni in radi nujnosti ter važnosti te zadeve na drugi strani si dovoljujem predlagati, da obsegai naša borba sledeče točke:

1. Sleherno učiteljsko društvo naj pri svojem prvem zborovanju obravnava krivične posledice zadevnih določil cionovnega zakona ter sklene in odpošlje primerno in energično resolucijo na pov. UJU v Ljubljani.

2. Glavne štiri naše tozadevne zahteve naj vsaj bodo:

a) K vojakom potrjeni učitelji ter sploh državni uslužbenec ostane v svoji službi v vsemi pravnicami do vpoklica v kadroško službo; zato je pri 21 ali več let starih državnih uslužbencih, ki so bili potrjeni v vojakom iste v dobi od vojaške potrditve do vojaškega vpoklica smatrati za vojaško oproščene (kot je v enem slučaju s posebnim potrdilom že to dobo tako dojemala komanda marib. voinog. okruža!).

b) Šolske oblasti oziroma prosvetno ministristvo naj stoji v stik z vojni ministristvom da se vojaški vpoklici učiteljev-vojaških novincev odrede ob kakem gotovem času, mislim z dnem 1. avgusta vsakega leta. Bilo bi to v korist šole ki do začetka šolskega leta se lahko pravočasno dobi nadomestno učno moč, da tudi v korist vojakov, ki bi tako imel en mesec počitniškega oddiha.

c) Vpoklicanci ima ostati njegovo službeno mesto rezervirano za vso dobo njegove kadrske službe da isto lahko brez vsake posebne prošnje do odsluženja vojaške službe takoj znopet nastopi.

č) Člen 119. čin. zakona naj se izpremeni v toliko, da določila istega velja ne le za čas ki ga uslužbenec prebije na vojaških vajah in v službi med voino, marveč tudi za čas ki ga usluž-

benec prebije v aktivni vojaški službi. Kadroški rok se mu naj torej šteje v službeno dobo za pokojnino in za napredovanje ter naj ima tudi v tem času pravice do civilnih prejemkov, oziroma (poslednjič kot častnik) pravica do večjih prejemkov. Kajti: Ali je morda kot vojak v drugi in ne državni službi? Ali je kazenska posledica, postati in biti vojak? Priznavajo se mu te pravice pač ob vojaških vajah, ne pa v kadroški službi — čudno, ali je v aktivni službi druge vrste vojak kakor ob vojaških vajah?

3. Pov. UJU v Ljubljani naj za to zadevo zainteresira vsa ostala poverništva da ista čimprej podvzamejo slične korake zlasti pa naj centrala UJU v Beogradu takoj prične in ne odneha z umestnimi intervencijami v tej zadevi!

4. Čujmo in delujmo da se ta sprememba določil cionovniškega zakona v kolikor se tiče učitelstva, sigurno umeša v sedanjí projekt šolskega zakona!

5. Naša stanovska organizacija naj gleda rešitve teh vprašani stoji takoj v stik z vsemi stanovskimi organizacijami vseh državnih nameščencev, kajti brez izjeme vsi smo prizadeti s krutimi določili čl. 4 toč. 5. in čl. 119. čin. zakona: potem bo naš glas močnejši in upajmo, izdatnejši!

Končno pricomnim da nas tako in slične krivice, taki naravnostni bodla v naš gmetni socialni in pravni život ne le uče, ne le kličejo, marveč prav pozivajo in silijo k dvojni nuni, neizpodbitni potrebi namreč.

1. Naša organizacija bodi strogo stanovsko-strokovna v njej pa mora biti včlanjen ter dobro došel vsak tovariš, vsaka tovarišica! Iste redke radosti, iste gosteje bolesti zato pa tudi vsi in vse pod eno in isto stanovsko zavetišče in svetišče!

2. Naša organizacija delui na stalni stik in zvezo z vsemi stanovskimi organizacijami ostalih državnih uslužbencev, s katerimi hočemo in moramo prekosleji zgraditi in tvoriti veliko, skupno

»UNIO VSEH DRŽAVNIH NAMEŠČENCEV!«

Usoda primorskih šol in učiteljstva.

rodja iz službe v smislu zakona od 24. decembra l. 1925. št. 2300.

Dovoljujem Vam rok petnaistih dni od dneva preliema tega dopisa da predložite morebitne opravilce, ki morajo biti pismene in naslovljene na mojo kabinetno pisarno. Minister Fedele.

S takimi pavšalnimi obdolitvami slavi fašizem svoje orgije

In pri nas ga ni ki bi v parlamentu primerno osvetlil način laškega postopanja z našimi ljudmi. Pač — se dobe ljudje ki zabrusijo učiteljem — ki prihajajo kot prenanci, prošit za službo — v obraz: »Ja zakaj pa niste boli pridni tam doli, da Vas ne bi stran podili!« Z drugimi besedami: »Zakaj ne postanete, fašisti, da nam bo boljše da nam ne bo tako tesno!«

A »edinstva« so nas seveda polna usta!

Splošne vesti.

ODKRITA TOVARIŠKA BESEDA.

K članku »Brez zamere« v 8. številki »Učit. Tov.« le kratek odgovor kot zagovor. Dasi ima tov. Lajovic v marsičem prav, vendar je udaril s svojim dopisom v vodo. Slabih učnih uspehov ter zastoja kulturnega dela izven šole le mladim učiteljem pripisovati, zato ker gredo v prostih dneh morebiti v Ljubljano je absolutno strankarsko in nedosežno.

O slabih učnih uspehih današnje šole je lahko slišati tudi izven ljubljanskih vlakov in v resnici bo pritrtil vsak odkrit starejši tovariš, da se danes malo prečešče naleti na nedostatke kakršnih pač človek pred 15 20 leti ni zlahka našel. Kie tiči temu vzrok! O tem bi se dalo mnogo govoriti. Nikakor pa ni to patent najmlajšega učiteljstva, dasi rad priznam, da se pokaželo nedostatki učnih uspehov pri novincih češče kot pri starejšem učiteljstvu.

Predvsem gre strogo ločiti šolsko delo in izvenšolsko delo. Dandanes smo te pojme tako ziednačili, da se skoraj ta ali oni ne spozna kje naj izvrši svojo poklicno nalogo prav gotovo pa se izvenšolsko delo tako naplaša in hvalisa po listih, da pridejo »na solnce« mnogokrat »kulturni delavci« ki so bodisi v resnici izven šole marljivo in

uspešno delovali, bodisi da le uspeh umetno fingirali v šoli pa mlo rečeno pešali. Nai se vsak odkrito vpraša: Se li ne skriva za tem povečanim kulturnim delom premožokrat nesolidnost v šoli? — Učitelji je v prvi vrsti poklican ter z dekretom nastavljen za šolo in šolsko delo: on je vzgojitelj mladine. Natančno ima predpisan smoter, za kojega dosego je vsem nadrejenim činiteljem odgovoren. Vse drugo kar je več dela izven šole pa je res tuipatam socialna potreba in vroča želja občinstva in učiteljske uprave same. Nikogar se pa ne more siliti ocenjevati učitelja morebiti zgoli iz tega vidika.

Za izvenšolsko kulturno delo pa je treba prvič: zaupanja ljudstva, učiteljeve zmožnosti in spretnosti ter seveda prostodušne dobre volje. Kdor noče sam delati gotovo ne bo dosegel ničesar, ako se ga k temu sili.

Mlad učitelj-začetnik nima niti zadostnega zaupanja niti zadostne sociološke naobrazbe in spretnosti da bi uspešno nastopal v raznih kulturnih društvi. Še mani pa med ljudstvom kot takim, ker je pač zaenkrat še v vsakem oziru premlad. Pri prvem koraku ki ga utegne nerodno zastaviti, si bo zlomil nogo in zobe, ker ima pač vsako kulturno društvo svoje politično ozadje. Prav

MIRKO VAUDA:

Krivice učiteljem-vojakom — in naša borba proti njim.

Kako se bomo borili proti? — V stanovskem edinstvu je moč. — Šolski zakon in učitelji-vojaki.

Moi kratek članek o »Krivicah učiteljem, potrjenim k vojakom« priobčen v 5. številki »Učit. Tovariša« je vendar našel odziva, prizval javno ogorčenje oziroma se razžalitev nadaljnjih krivičnih posledic vojaške potrditve učiteljev. Tovariš A. L., katerega bi v svrhu pismenega stika za medsebojno izmenjavo mnenja o naši taktiki v takih in sličnih krivičnih slučajih — želel poznati s polnim imenom, je v 7. številki »Učit. Tovariša« kratko a jedrnat razkril tudi krivice učiteljem-vojakom po odsluženju kadrskega roka. Slika krivičnih posledic člana 4. točke 5. čin. zakona bi bila s tem precej popolna a s tem še zadeva za nas tovariše za nas vse državne nameščence nikakor ni končana. prava protiborba niti polovično pričeta. Pričakovalec sem, da pride po mojem članku kak tovariš s podobnimi predlogi, kako organiziramo in mobiliziramo vsa naša razpoložljiva sredstva v in izven naše stanovske organizacije za odstranitev

ali za enkrat vsaj v omilitev te krute določbe čin. zakona

Tovariš A. L. je svoji zadevni članek sklenil z besedami: »Imeite sočutje s krivice trpečimi učitelji-vojaki in jim pomagajte!« To je vsekakor prav len apel ki naide sočutje pač pri vseh tovariših in sploh državnih činovnikih pri drugih merodajnih faktorih da taki zgoli apeli sai nas tako uče prebrivka izkušnje, zaležejo prav malo, večinoma sploh nič. Treba je, da preidemo do pozitivnega dela, treba je da vsotopimo v aktivno borbo proti tem krivicam in sicer, kot sem že omenil:

Organiziramo in mobiliziramo vsa razpoložljiva sredstva v naši in izven naše Stanovske organizacije vsaj za prvotno ublažitev in nato čimprejšnj, končno odstranitev zakonskih določb glede krivičnih posledic pred nastopom, v času in po času odsluženja vojaškega roka učteljev ter sploh državnih nameščencev. Na novo torej omenjam krivice v času aktivne vojaške službe, ki jih pa

posebno pa — gorje ako ni v šoli glede stanovskih dolžnosti neoporečen. Mlad učitelj utegne k večjemu imponirati kot izboren pevec ali telovadec, udeležuje se še lahko kot knjižničar pa še tukaj mora biti oprezen. Pozabiti pa ne smemo da je učitelj kot vzgojitelj mladine le posredno vzgojitelj naroda nikakor ne direktno in če je v tem oziru storil svojo dolžnost, je storil tudi kot kulturni delavec največ. Najprostejši seljak dobro loči, kateri učitelj stori v šoli svojo dolžnost in kateri ne in zastoni da bi indolentni učitelj nastopal izven šole. Jaz za svojo osebo smatram za potrebno da šolska oblast naravnost prenovi sleherno udeleževanje izven šole, dokler učitelj ni v šoli glede točnosti in vestnosti nedotakljiv.

Kar se pa tiče novincev naglašam le že 100krat izrečeno željo: ti bi naj prišli pod vodstvo dobrih nalašč za to izbranih voditeljev, ki jih naj uvede v uspešno interno delo v šoli ter eventualno v zvezi z gledanjem polagoma pridobe za to ali ono panogo izvenšolskega kulturnega dela, za kolo pač dotičnik kaže zmožnost in veselje. Učitelju omejevali osebno svobodo kie in kako naj uporabi svoj prosti čas, pa bo napravilo le še večje gorje. Od učitelja se pač zamore zahtevati da je vreden, točen v šoli ter pripravljen za pouk ter da stori svojo dolžnost v šoli ter to kar je v šoli v zvezi: predpovedati mu da ne sme v pouka prostem dnevu v Ljubljano ali kamor si bodi, je prvič sploh nedosegljivo, drugič pa nesmiselno. Vsak bo našel za svoj pot 100 izgovorov, tudi je to njegova osebna zadeva, ki pač ni treba biti uradno objavljena. Ta ljudi izprehode v naravo drugi voli koncerte ali gledališče, zopet tretji pač vino in karte v domači beznici. Katero izmed teh je boljše?

Našli bi se navsezadnje tudi taki šolski voditelji, ki bi kakemu nesimpatičnemu učitelju prepovedali vsako zabavo in užitek v bližnjem mestu, če ne drugače iz zgoli nagajivosti in zavisti, ker eventualno voditelj sam ne mara ali ne more tja.

Kar se pa tiče potrebnih železniških garnitur, pa i daleko ni tako hudo. Le ne pretiravati: mislim, da je le malo učitelstva ki se zamore posluževati polovične vožnje, ker pač vsakega ne mika dostikrat predolga pot k železnici, in koliko šol je ob železnici?

V Ptuiu dne 2. oktobra 1926.

Fran Šegula.

— »Jutro« je pričelo zopet posegati v naš stanovski pokret in vidi se, da se hoče zopet ves pokret spraviti na politično polje. Sedaj dela »Krizo v slovenskem delu UJU«. Če je »Jutro« prav, da se spušča zopet v naš stanovski pokret, je nam tudi, dasi tu ni konsekvence glede nezavisnosti stanovskih združenj in organizacij. Članstvu bomo primerno pojasnili svoje stališče.

— »Jutro« poroča, da je pri zadnjem zborovanju Kranjskega učiteljskega društva bilo razmerje 40 : 40. Po avtentičnem poročilu moramo ugotoviti da je razmerje bilo 36 : 56 glasovom, s katerimi je bila izglasovana zaupnica delegatom.

— »Jutro« poroča o izstopu Radoviškega učiteljskega društva iz UJU. V koliko se je to zborovanje vršilo v skladu s pravili bo poverjeništvu še ugotovilo in javno poravnalo.

— Proti demoralizaciji v šolski upravi. Pod tem naslovom iznaša »Jutro« očitek posluževanja političnih strank pri oddaji službenega mesta v Ribnici. Pov. UJU je poslalo »Jutru« sledečo izjavo: »Z ozirom na tozadevno vest v »Jutru« od 30. septembra nam pošila ljubljansko poverjeništvu UJU izjavo ki pravi: »Gospod Herman Kmet šolski upravitelj v Dolenji vasi pri Ribnici ni član vodstva ljubljanskega poverjeništvu UJU. Tudi ni znano poverjeništvu da bi se posluževal za svoje službeno mesto protekcije političnih strank. Vodstvo poverjeništvu stoji strogo na stališču, ki ga je objavilo, da se ima pri namestitvah postopati pravilno in objektivno, namani na da bi se pri tem oziralo na to ako je slučajno prošilec »deklarira« ali »antideklara«, oziroma da bi se oziralo na to, kateri politični stranki pripada prošilec. Proti temu se bo poverjeništvu odločno borilo. Poverjeništvu je pozvalo gg. Hermana Kmeta in Alfonza Završnika, da predložita svojo argumentacijo do upravičenosti za navedeno službeno mesto. Obrnilo se bode pa tudi na gosp. šefa prosvetnega oddelka in učiteljskega zastopnika v namestilni komisiji, ako bo mogoče dobiti tudi službeno utemeljitev za dvo-

predlog na podlagi katerega se je izvršilo imenovanje. Nato bo poverjeništvu objasnilo zadevo javno, ker se je iznesla v javnost kar da mora poverjeništvu odločno obsoditi posebno, ker se z objavo v političnih listih daje stvari politično lice.«

— Čudno stališče in dvojni mera. Po volitvah v trgovsko in obrtno zbornico piše »Jutro« zelo vneto o stanovski avtonomiji. Tam pravi: »To ni načelo za volitve, ampak se boli in boli utrme kot temelina poteza celega našega organizacijskega sestava. Stanovji so v svojih stanovskih stvarih nezavisni. S tem ni rečeno, da se ne moremo ozirati na obče narodne interese in tudi ni podčrtana kakšna prenapetost napram drugim stanovom. V kulturnih in političnih zadevah pa delujejo vsi stanovji skupaj za skupne ideale. V poslednjem oziru ni pravično in tudi ni res da gospodarski stanovji ne bi imeli živih nacionalnih in občnih kulturnih stremiljenj.« Čudno je to od »Jutra«, da priznava neodvisnost v stanovskih stvarih vsem stanovom trgovcem, obrtnikom nad profesorji se ni še nikdar zgražalo, ker delujejo vsi profesorji skupno v stanovski organizaciji in se vsi profesorji, ki so na bližnji »Jutru«, tam družijo s »klerikalci« tudi nad naprednimi meščanskošolskimi učitelji se ne zgraža, če se družijo stanovsko s »klerikalci« samo osnovnošolski učitelji po »Jutrovem« nazoru ne sme biti nezavisen in mora prei vrašati politične stranke in nene eksponente za dovoljenje če se hoče združiti v stanovske svrhe s stanovskimi tovariši.

— V mariborski oblasti se namerava oddati nekatera udobna upraviteljska in učiteljska mesta potom pogosto zlorabljenege čl. 71. Tako se splošno govori dasi se seveda te govorice sedaj še ne morejo kontrolirati v koliko imajo resnično podlago. Naše stališče glede takih premeščanj je docela jasno. Zato pravočasno opozarjamo prizadete politične stranke kakor tudi druge činitelje, da bomo zasledovali vsak posamezni slučaj takih premeščanj in ugotovili, v koliko je bil res upravičen. Zato naj bi slučaj v Mariboru ne našel — naslednikov.

— Prodaja šolskih potrebščin s strani učitelstva. Ministrstvo prosvete je izdalo z odlokom P. br. 2973 od 4. septembra 1926 odločbo, da učitelstvo ne sme prodajati šolskih potrebščin tam, kjer so knjižarne. Po krajih kjer ni knjižarn, sme učitelstvo izjemoma nabavljati najnujnejše šolske potrebščine ali mora o teh nabavah poročati nadzornikom da jim izdajo odobrenje.

— Možitev učiteljev. Z odlokom ministrstva prosvete glede možnosti učiteljev se ne omejuje pravica možnosti učiteljev ker pravi odlok da za ženitbe med učiteljskim osebiem ni treba dovoljenja ministrstva prosvete. Možitev brez predpisane dovoljenja v drugih slučajih se pa smatra kot prostovoljen izstop iz službe.

— Ljubljanska specialiteta. Našo zadnjo notico v tej zadevi moramo toliko pojasniti, da velja odlok za vsa država, kakor smo preiel avtentično pojasnilo, nikjer pa ni rečeno da bi smeli poučevati šolski upravitelji samo štiri ure tedensko in so take odredbe v nasprotju z ministrsko odredbo.

— Da ne bo kriv zopet Beograd moramo resnici na lubo poročati da ne zadene prav nobena krivda zakasnitvi imenovani novincev Beograda kar moramo verjeti po pojasnilih za katerih poravek smo naprošeni.

— Novi učni načrti. Pri novih učnih načrtih je treba predvsem opozoriti da so provizori, ki je dan v prvi vrsti učitelstvu v pretres, da pri njih sodeluje in pove svoje mnenje. Po izjavah mnogih odličnih šolnikov pomenijo novi načrti v mnogih pogledih lep napredek v nekaterih zadevah pa jih bo mogoče ob letu popravit. Zato se kot na polizkusne načrte učitelstvu ne more tako tesno vezati na nje. Nuino potrebne bi bile sedaj, ko imamo to osnovo ankete šolskih upraviteljev posameznih kategorij šol v okrajih (enorazrednicah itd.) da se pogovore o načrtih. Urediti je tudi število ur kar znaša na enorazrednicah s ponavljajočo šolo 35½, a učna obveznost je najvišje vzeto 30 tedenskih ur. Kdo bo plačal nadure? Iz tega razloga bi bilo nuino svetovati, da se glede ur pri leponisju itd. drži še stare razdelitve učnih ur. Največ odpora je sploh radi razdelitve ur ne na toliko glede učne snovi, kolikor je dosedaj pomislekov. Pri enorazrednicah je pomankljiv opoldanski odmor in se bo težko obnesel pouk od 2.—5. popoldne. Na uč-

telia pride v posameznih dneh od 8.—12. in še od 2.—5. kar je mnogo. Kaj je s kmetijstvom pri novi razdelitvi ur pri enorazrednicah itd.? Za 6.—8. razred veljajo še stari načrti. Kako je to spraviti v sklad z novo razdelitvijo učnih ur? Vsekakor pa je pozdravljati da je izšel nov učni načrt da pridemo do debate v tem pogledu, za katero služi kot podlaga.

— Nov učiteljski list. V Ljubljani je izšla 1. številka novega »šolske« političnega lista »Edinstvo«. Za konzorcij odgovarja g. Ivan Šmaidek, ureja g. Luka Jelenc. Tiska se v »Narodni tiskarni«.

— Namen novega našega »stanovskega« brata »Edinstva« je med drugim tudi pobijati klerikalnega zmaja in boi proti »peti klerikalnega reakcionarstva«, kakor je zapisano v programu. Lepa stanovska naloga!

— Maščevalnost ga je rodila. namreč »Edinstvo«. Tako je videti iz osebnih napadov v zadnji številki.

— Prava obsodba. V stanovskih vrstah se splošno pojavlja močna obsodba proti onim upokojencem, ki hočejo našo stanovsko organizacijo izrabiti za svoj strankarski šport. Častna izjema onim upokojencem ki nas resno podpirajo.

— Od prve plače prvi dar. »Učit. domu« v Mariboru je daroval tov. J. Bajde v Studenčih znesek 25 Din. Koliko posnemovalcev bode neki našel med našimi najmlajšimi tovarišicami!

— Ročni zemljevid Slovenije v založbi »Učit. doma« izide sigurno do konca tega meseca. Radi tehničnih ovir je nastala mala zakasnitev. Sedaj na gre delo gladko izpod rok.

— Vse šole v področju učiteljskega društva za mariborski šolski okraj so te dni dobile deloma osebno deloma s pošto »Pristopne izjave« ki jih naj vsi stari in novi člani dotične šole izpolnijo ter takoj pošlijo na gđ. Olgo Kraševic učiteljico, pisarna sreskega šolskega nadzornika Maribor. — Istočasno pa je treba poravnati vso zaostalo članarino, ker se bodo brezopogoino črtali vsi tovarišice, ki ne izpolnjujejo društvenih dolžnosti. Članice se tudi opozarjajo na seini sklep z dne 16. januarja t. l.: vsaka učna oseba plačai od svoje mesečne draginske doklade 1% v fond za zgradbo »Učit. doma« v Mariboru.

— Domoznanstvo za osnovne šole. sestavil Josip Brinar. Cena vez. izvodu 20 Din.

Brinarjevo »Domoznanstvo« prinaša vso tisto domoznansko snov, ki jo predpisuje novi »nastavni plan« za 4. razred osnovnih šol (glei prilogo k »Osnovni Nastavi« br. 1.)

Prvi del knjige obravnava Slovenijo in nato vso našo kraljevino po zokroženih kulturno — zemljepisnih slikah. Drugi del »Domoznanstva« pa podaja v 44 vzorno sestavljenih slikah vse važne dogodke iz zgodovine troimenega našega naroda. V zgodovinskih slikah je posebno naplašena etična stran ter izzvenjava zgodovinski orisi v akorde domoljubia, bratske sloge in sličnih vzorov.

»Domoznanstvo« se odlikuje po jedrnatem slogu in preglednosti ter kaže v vsem da je praktično delo izkušnega šolnika.

V istem založništvu (Goričar & Leskošek v Celju) je dobili učno knjigo »J. Brinar. »Slovenska vadnica« za višje razrede osnovnih šol in za meščanske šole. Vaie iz slovnice pravopisa in spisa. Cena vez. izvodu 24 Din.

Brinarjeva »Slovenska vadnica« ni morebiti suhoparen slovniški učbenik, marveč je bogata zakladnica narodnih pregovorov, skrbno izbranih pesniških citatov in odlomkov iz naših pisateljev-klassikov. Iz mnogobrojnih zgledov in vaj se slovniški nauki tako izlahka izvajajo kakor se izlušči kleno zrnje iz dozorelega klasia.

Obe knjigi »Domoznanstvo« in »Slovenska vadnica«, je šolska oblast uradno odobrila a praktična uporaba v šoli bo dala knjigama najboljši priporočilo.

— Slika državnega grba. V založništvu »Učiteljskega doma« v Mariboru je v uspešno izvršenem barvnem kamnotisk izšel državni grb kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. To deistvo bodo z veseljem pozdravili vsi naši šolniki, ker so s tem pridobili važno ponazorilo pri domoznanskem pouku. Na trpežnem kartonu v formatu 550 mm × 450 mm izvršeno reprodukcijo bodo lahko pozdravili tudi drugi javni uradi ter prosvetni delavci, ki pridejo tako često v neprijeten položaj, ko potrebujejo ob raznih prireditvah v barvah in ustavnim predpisom odgovarjajoč državni grb, pa

nimaio zato nikakega pripomočka ki bi jih mogel o tem hitro in točno poučiti. Kot posebno zaslugi naj omenimo še kratko toda popolnoma jasno in izčrpano zgodovino nastanka razvoja in domena posameznih delov likovnega simbola naše države, pri čemer bi bilo le še dostaviti da se grb kraljeve hiše loči od državnega v tem, da tam zastopa Slovenio enoglavni orel nekdanje vojvodine Kranjske.

— Zvonček (1. štev.) letnik 1926/27 je ravno kar izšel s sledečo vsebino: E. Gangl: Dalmacija, pesem. — Josip Vando: Kocljeva osveta, planinska pripovedka s podobama. — A. Potočnik: Ljubljana, poučni spis. — Janko Samec: Skrivanje, pesem. — M. Jezernikova: Vila Zlatana, pravljica. — Fr. Rojec: Lambergerjev dom, pesem. — Janko Leban: Valentin Stanič, življenjski pis. — Karel Štrbenk: Jure, gledališka igra. — Pouk in zabava. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — Ta najboljši mladinski list vsem staršem najtopleje priporočamo, da ga naroče za svojo dečo. Starši naj se ne strašijo malenkostne denarne žrtve, kajti celoletna naročnina znaša samo 30.— Din. Iz navedenega pa je razvidno, da je Zvonček bogate vsebine, ki bo našim malčkom vedno dobro služila v razvedrilo, pouk in v blažitev srca. Naročbe naj se naslovijo na upravo Zvončka, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6/I.

— Navodilo o sestavi sprejemnega radioaparata. Nekateri žele da bi »Učiteljski Tovariš« prinašal gornja poročila. Tem odgovarjamo, da nam primanjkuje celo prostora za strokovna informativna poročila, ne pa da bi delali reklamo za razne športe. Dopisnike prosimo da nam poročila pošiljajo v prvi vrsti v obliki kratkih informativnih notic, ki jih lahko uvrstimo med splošne vesti. V tem pogledu moramo reči da so dodisi često nepraktični in ne dosežajo svojega namena ker hoče vsakdo v listu objavljati le dolge članke, ki jih pa čitatelji ne čitaio radi. Prispevajte torej s kratkimi informativnimi noticami, sai je vedno mnogo novega kar bo zanimalo tudi druge in bomo s tem najbolj dvignili list.

— V razmišljanje! Znano je deistvo, da ni niti ene politične gospodarske in kulturno-prosvetne organizacije, kjer bi učitelstvo ne imelo polnih rok dela: vse za narodov blagor. Tudi ob zadnji redukciji draginskih doklad so se gospodje v vladi sklicevali na narodov blagor in patriotičnost uradništva. — Kai je čisto delež učitelstvu za njegovo izvenšolsko delo pri X organizacijah in ustanovah? To, da nimaš zaslonbe ne pri preprostem ljudstvu in še manj pri tkzv. akademsko izobraženi inteligenci. Značilen je naslednji dogodek v nekem mestu na Dolenjskem: Neki kolega je v debati z nekim akademsko izobraženim uradnikom prišel tudi na učiteljsko stanovsko vprašanje. Končni rezultat je bil ta da je omenjeni gospod zahvalil kolegu v obraz hlapčevstvo učitelstva, ki je bilo, je in bo ostalo hlapčevsko. — Stvar ostavljam brez komentaria. Znan je rek: Resnica v oči kolie! — Kar je bilo naj bo. Ali kar bo, mora biti drugače! — Moje skromno mišljenje je, da se posebno učitelstvo dosledno ravnai po sklepu urad. org. priobčenem v neki izmed zadnjih števk »Našega Glasa« da pokažemo hrbet vsem političnim in drugim organizacijam ter skrbimo predvsem za naše stanovske interese. Na ta način nam bo preostalo tudi nekaj ur za naš lastni napredek in poglovev našega strokovnega in splošnega znanja. Več samozvesti in spoštovanja samega sebe in kmalu bo morala razna gospoda korigirati svoje mnenje o nas in nas upoštevati kot činitelje preko katerih ni gospodarskega in kulturnega napredka.

F. R.

— Nobeden učitelj ne more biti član dveh stanovskih — političnih organizacij. Vsak član nov. UJU bo moral podpisati pristopno izjavo, da ni član nobene druge stanovsko-politične organizacije. Pristopne izjave so že preiel okrama učiteljskega društva.

Naša gospodarska organizacija.

— Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani. Gospa Marija vdova Črnagoieva z Viča nam je poslala kot zanuščino po blagopokoinem soprogu Franu 1000 Din. Bodi ji izrečena na tem mestu nosebna zahvala! Vsem naše

ARGUS je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS ove informacije so valjdar točne izčrpne in hitre
ARGUS se nahaja v Vuku Karadžića ul. 11, Beograd
ARGUS-ov telefon je 6-26, a brzojavni naslov Argus

sožalie! — V septembru so poslale članarino sledeče osnovne šole: Blanca 20 Din; Vinica 50 Din; Petrova vas 10 Din; Dob. 20 Din; Fara pri Kočevju 20 Din; Mozeli 20 Din; Grčarice 10 Din; Ovčjak 40 Din; Svetli potok 10 Din; Cerklje 50 Din; Krani — dekliška 70 Din; Naklo 20 Din; Bučka 22 Din; Radeče pri Zidanem mostu 10 Din; Veliki Gaber 20 Din; **Ljubljana** — I. deška osnovna šola 110 Din, III. deška osnovna šola 30 Din dekliška osnovna šola v Spodnji Šiški 50 Din, gluho-nemnica 120 Din, pomožna šola 50 Din, Bariš 50 Din, mestni šolski svet 30 Din, I. Gantarjeva 50 Din Božo Račič 11 Din; **Ljubljanska okolica**: Borovnica 100 Din, Jezero 10 Din, Moste 220 Din, Rakitina 10 Din, Šmartno 50 Din, St. Peter 120 Din, Zalag 50 Din, Želimlje 10 Din; Planina 30 Din. **Doslej sem prejel na članarini in darovih v letošnjem letu 39.803 Din 5 o.** Jos. Kobal, blag.

Iz naše stanovske organizacije.

Vabila

— Učiteljsko društvo za Srez Laško zboruje dne 16. 10. 1926 ob pol 12. uri dopoldne v Zidanem mostu. **Dnevni red:** 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. O novih učnih načrtih (poročila sreski nadzornik tov. Potočnik). 4. Poročilo o pokrajinski in glavni skupščini (poročevalec tov. Pleskovič). 5. Poročilo k dopisu glede pristopa k Osrednji Zvezi drž. nameščencev (poročevalec tov. Kislinger). 6. Slučajnosti. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

— Učiteljsko društvo za marenberški okraj zboruje v soboto dne 16. oktobra t. l. v Vuhredu ob 9. uri v šoli s sledečim vzporedom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo tov. Lešnika o pokrajinski in državni skupščini. 4. Razgovor o novem učnem načrtu in o razdelitvi učnih ur za posamezne kategorije šol. 5. Slučajnosti. Udeležba obvezna. Odsotnost opravičite! Tovariši in tovaršice, ki se niso člani društva se vabijo k pristopu. — Odbor.

— Kozjansko učiteljsko društvo zboruje v soboto, dne 16. oktobra t. l. v Kozjem ob 10. uri. **Dnevni red:** 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. »Fizikalni temelji brezžične telefonije«, poročila tov. Josip Hernaus. 4. Slučajnosti. — Udeležba obvezna.

— Šmarsko-rogaske učiteljske društvo bo zborovalo dne 16. oktobra ob 10. uri v Rogaske Slatini. **Dnevni red:** 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. »Razčunski pouk v smislu učenčeve samodelavnosti«, ref. tov. Kukuljevič. 4. »O skupščinah«, por. tov. Verk. 5. Slučajnosti. Pred zborovanjem odborova seja. Pri tem zborovanju naj ne manjka nihče! — **Belokranjsko učiteljsko društvo** zboruje v soboto 16. oktobra 1926 ob 11. uri v Črnomlju. **Dnevni red:** A. Ob 11. uri pevska vaja. B. Ob 13. uri: a) Odobrenje zapisnika. b) Poročilo predsedstva. c) Risanje in deška ročna dela v osnovni šoli — predava ravatelj meščanske šole tovarš A. Novak iz Ljubljane. d) Slučajnosti. Z ozirom na 3. točko dnevnega reda naj nikdo ne manjka! — Odbor.

— **Novomeško učiteljsko društvo** ima dne 16. oktobra 1926 ob 9. uri v osnovni šoli izvanredni občni zbor s sledečim vzporedom: 1. Poročilo predsednika in dopisi. 2. Poročilo o pokrajinski skupščini v Celju, poročila tov. Matko. 3. Poročilo o glavni skupščini v Beogradu, poročila tov. Ivanetič. 4. Razprava o novem poslovanju UJU poverjeništvu Ljubljana. 5. Sklepanje o eventualnem izstopu društva iz poverjeništvu UJU Ljubljana. 6. Slučajnosti.

— **Ljubljansko učiteljsko društvo** zboruje v četrtek dne 14. oktobra t. l. ob 18. uri v šoli pri Sv. Jakobu s sledečim dnevnim redom: 1. Predsedstveno poročilo. 2. Poročilo o državni skupščini UJU. 3. Članstvo pri Osred. zvezi drž. nameščencev. 4. Razmerje učiteljskega do Učit. tiskarne. 5. Slučajnosti.

Poročila:

+ **Zborovanje Kranjskega učit. društva** se je vršilo 4. t. m. v zvezi z uradnim zborovanjem pod vodstvom ref. Rusa, ki je podal nekaj stvarnih navodil k novemu učnemu načrtu in o namerah, ki so združene s preureditvijo našega šolstva. Debat o razporedbi ur je dokazala, da osnutek ni primeren za naše šolstvo in da je večji del popolnoma neizvedljiv. Sklenjeno je bilo, da vsaka kategorija šol vpošlje uradno svoje pomisleke, ki se bodo iznesli na pristojnem mestu.

Tov. Mlekuz je podal stvarno zanimiv referat o deških ročnih delih, s čemer je potolažil premnoge tovarše, ki si niso bili svesti naloga novega predmeta.

Društveno zborovanje, ki je pričelo šele ob pol 12. uri, je trajalo do pol 15. ure. Predsednik pozdravi po običajnih formalnostih tov. poverjenika in strok. tajnika, spomni se v nagovoru pok. tov. Jezerška, čestita na odlikovanju tov. Janji Miklavčičevi, omenja udeležbo učiteljskega na svečanosti odkritja spomenika pok. kralju Petru v Kranju, ki je bila res prava nepolitična nacionalna manifestacija vsega prebivalstva našega okraja.

Po kratkih besedah o celjski skupščini omeni svojo izvolitev v ožji svet in glavni odbor, v katere sam ni kandidiral, pač pa se je trudil, da njegovo mesto zavzame tov. Rus. — Glede poslovanja novega poverjeništvu opozarja na »apel«, objavljen v Uč. Tov., iz katerega je razvidno vse, kar hoče vršiti in kar zahteva, da izpolnjuje tudi članstvo.

Po poročilih tajnika in blagajnika, ki opozarja, da s počitniškim prekinjenjem vplačevanja članarine ne bodo izvršene društvene obveznosti in naj se vsakdo potruži, da zaostanke dopolni, poda tov. Loyše verno sliko o poteku celjske skupščine. Izredna tišina ob njegovih izjavah sama je že svedočila, da je sleherna beseda usodopolna za nadaljnji razvoj društvene krize. Ker pa je odel tov. poročevalec tako razupito deklaracijo z ovojem tovariške ljubavi in skušal omiliti vse neljube incidente z izrazi globokega spoštovanja vsem stvariteljem organizacije, smo pač pričakovali, da se tovarši protivniki in debati poslužijo umestnih izrazov in fakt. Toda ne! Izpusti so moralna na račun naše najplemenitejše tovarišice V. Z. predbacivanja, ki jih je članstvo gentlemensko zavrnilo in to v splošno zadovoljnost. — Da bomo na zborovanju slišali vse to, kar smo čitali v dnevnem časopisu in nekem zasilmem listu, smo bili pač prepričani. Ker pa ima zavita resnica ravnokotake kratke noge kakor laž, so bili zavrnjeni vsi očitki takoj z obraza v obraz, ne da bi se kdo še nadalje osmelil vzdrževati svoje trditve.

V. naslednjem kratka debata:

Luznar: Trditve tov. Zupančičeve glede nepoznanja računov in prilog je: »laž«.

Miklavčič: Opravičuje nenavzočo tovarišico in zavrača Luznarjevo trditev.

Kobal: Potrdi izjavo tov. V. Zupančičeve.

Luznar: Obmolneke.

Rant: Radovlijsko društvo ni dobilo dopisa od poverjeništvu glede sestanka delegatov.

Kobal: Zavrne trditve.

Rant: Omenja v svojem govoru I. Dekl. št. 2. je čisto nekaj novega, da bi jo lahko vsj podpisali. Vnesti bi bilo le še »narodno edinstvo«.

Odsedom niso smeli pristostovati.

2. »Boj za mandate v verifikacijskem odboru.«

3. »Poročilo blagajnika« navaja, **kakor stoji v Edinstvu!**

4. Edinstvo odbijamo radi radičevcev.

5. Preganjanja po deklaraciji: V dokaz omenja slučaj Završnik-Kmet.

6. Poset pri ministru Puclju — klanjanje SKS. Prvih pet točk je zavrnil tov. Lapajne sledeče:

Deklaracija je prešla svoja pravna pota.

V odseku se je obravnavala po Skalovem referatu.

Šolsko politični odsek je posloval javno. Pristostovalo mu je največ delegatov in članstva.

Navzoč je bil tudi tov. Germek. Ker ni bilo luči v določenem prostoru, je zasedal nadalje v posebni sobi Uniona. Učiteljsko ni publika. Kompromisni predlog je v Skalovem referatu in ne vsebuje narodnega edinstva.

Pojasnili glede verifikacij svedoči, da smo bili mi prikrajšani na mandatih ne ljubljanska okolica.

Blagajnik ni poročal na zahtevo gosp. odseka, v katerem sta bila tovarša Šmajdek in Luznar.

5. in 6. točko je pojasnil tov. poverjenik.

Ker poročilo samo tedaj ni dalo povoda za kakršnekolikšne avanture, je moral priiti na vrsto načelo o narodnem in državnem edinstvu, ki naj bi kot Ahilova peta nudila gotov uspeh. Kljub temu, da je predsednik opozarjal, naj se nikdo ne igra z našimi narodnimi čustvi in ne vlačil narodne svetlinje na agitacijsko polje in v polemiko, ki se ima vršiti na drugih toriščih, v to vpoklicanih, ne pa v strogo stanovski organizaciji, se je hotela izglasovati nezaupnica delegatom v ovojno načela o narodnem edinstvu, česar pa predsednik nikakor ni dopustil v glasovanje, pač pa se je izglasovala zaupnica z odhodom 36 članov napram 56 preostalom.

Ko se je izvršila nadomestna izvolitev 3 članov odbora, v katerega so vstopili tov. Rojc, Horvat in Jerše, je prevzela funkcije blagajnika tov. Slaparjeva, tajnika pa tov. Andr. Rojc.

J. L.

Prosveta.

KDO JE ZA NARODNO EDINSTVO.

O tem bi se lahko mnogo pisalo. Imamo pač različne pojme. Eni mislijo, da so storili dovolj, ako kriče: »jaz sem, ti nisi«, pri tem pa dobro vedo, da so ravno ti njihovi obsojenci dejansko pokazali več, kot vsi kričaci. Drugi so mnenja, da je dovršeno vse, ako se udeležujejo pri strankah.

Kje pa se začne delo za narodne ideje, nam je najboljši pokazal tov. Lapajne iz Cerklje. Pričel je tam, kjer bi moral pričeti vsak. Evo vam njegove šol. prireditve.

Kdo naj se ne spomni »V boj za staro pravdo«. Igra je sestavljena iz petih delov: 1. Sveta vera, 2. sv. Ciril in Metod, 3. ustoličenje, 4. kmetijski upor, 5. Ilirija.

Snov je povzeta iz zgodovinskih virov in razmer sedanje generacije, ki obdaja pisatelja.

Kako krasno nam je podal v 1. delu boj med pogani in kristjani; razvoj narodne prosvete in krščanstva v 2. delu; koliko ljubezni je vzbudil za neodrešeno Koroško v 3. delu. Kje je kmet jasneje videl današnjo svobodo, kakor v 4. delu, ko vidi robstvo svojega prednika, vpreženega v plug, kje večjega navdušenja po samoizobrazbi in omiki, kakor v 5. delu.

Misljam, da je dovolj, ako je bivši pokr. nam. Hribar, poslan od kabinetne pisarne, zahteval prepis epiloga, šefu prosv. odd. Skabernetu pa je rekel: »Tako se dela za vzgojo naroda«.

Nič manjše vrednosti ne zasluži njegovo drugo lastno delo »Posavje«. Kako je peljal to planinsko hčerko od izтока do izliva. Cela naša domovina je bila pred nami na dlani. Nastopili so vsi dotoki Save. Jasno je videl vsak njih izrabljeno in neizrabljeno moč. V tem igrokazu je opisal v krasnih prizorih življenje prebivalstva vseh pokrajin, njih nacionalne običaje, pokazal narodne noše in domače izdelke, tu nezadovoljnost prebivalstva, tam potrebo verske in nacionalne streljivosti. Mnogim se je orosilo oko, ko se je bratska ljubezen ob izlivu Save v Donavo razlila v tugo in zakletstvo črno opravljene Soče. Kmet ob Savi, ki jo je spremljal tja iz doline Planice pa do Beograda vzhlen gleda v bodočnost ujedinenega popolno odrešenega Jugoslovenstva.

Če je sreski ref. g. Rus slišal med publiko: »Smo mislili, da kaj znamo, sedaj šele vidimo, da nas otroci daleč presegajo«, pač vemo, da so mali igralci lepi vsebinski primerno igrali in trud učiteljskega ni bil zaman.

Sam sres. ref. g. Rus pa je rekel, da bi se to delo vzprizorilo v drž. gledališču na dan učit. kongresa v Ljubljani, ki se je isto leto vršil.

6. decembra 1925 so v Cerkljah vzprizorili »Sv. Miklavž«, sestavljen po dr. Lahovih igricah. V tej igrici je polno jugoslovenskega idealizma in da je bil nacionalni moment še jačji, je tov. Lapajne združil dve v eno.

Kako vlečejo ljudi te prireditve, je bilo dokazano z nabitno polno dvorano, ljudstva ni odvrčalo ta dan slabše vreme in ne zima.

28. junija 1926 je bila vidovdanska proslava. Povabljeni so bili k sodelovanju vsa društva iz Cerklje. Nastopilo je postopoma vseh 6 razredov. Bilo je veselje gledati sigurnost malčkov iz II. razreda pri telovadbi; tak nastop doseže le večja roka. Ljubko petje I. razreda, navdušenost deklaratorjev ostalih razredov, prednašajoč deklamacije prežete nacionalnega duha, so nas očarale.

V govoru je tov. Lapajne pojasnil, kar je bilo preprostim nerazumljivega, v glavnem pa povdarjal pomen Kosovega in Gosposvetskega polja za nas.

Učiteljsko se je zavedalo svoje dolžnosti in je obilno prišlo iz okolice v Cerklje.

Moralen uspeh med ljudstvom pa tak, kot ga ne bi dosegel s še tako impozantnim političnim shodom. Kam je padlo seme narodne ideje, se je razvidelo iz pogovorov priprostih mož in žen ki so se slišali v dvoranah med pavzami.

Vliti v svoja dela toliko nacionalne ideje, toliko domovinske ljubezni more človek, ki so mu fraze tuje — delo vse.

In taka dela tako dovršeno z otroki vzprizoriti more le skupno delo učiteljskega na šoli.

Mnogo je med nami skromnih — tihih narodnih delavcev, ker so tihi — so protidržavni.

Za take izbruhe je treba gluhih ušes, saj je dovolj zavest, da gre delo med narodom za narod v klasje.

Za velike ideje se vzgaja narod s strpljivo vestjo in ljubeznijo!

M. M.

Upokojitve, napredovanja in imenovanja.

— **Imenovanja učiteljskih novincev v II. kal. 5. skup. s 60% pol. pl.** (Uvrstitev je razvidna iz »Ročnega Kataloga«, ki ga je izdala Učiteljska tiskarna): Pri Sv. Antonu nad Rajhenburgom **Franja Torelli**; v Sevnici **Srečo Vutkovič**; v Senovem **Stanislav Zabjak**; v Zdolah **Ema Strgar**; na Sinjem Vrhu **Silvo Perhac**; v Radovici **Vida Vardjan**; v Maverlenu **Božidar Černelc**; pri Sv. Ožbaltu **Milan Milkovič**; v Polomu **Angela Drobnič**; v Dragi **Anica Bartol**; v Loškem Potoku **Henrik Zdešar**, **Fran Remškar**, **Milena Bajič**, **Vera Bajič**, **Marija Paternoster**; v Dobropoljah **Marija Kobal**; v Oslinici **Marija Petelin**; v Banjaloki **Angela Ambrožič**; v Brigi **Fran Dolinar**; v Kočevju **Mirko Vidmar**; v Dvorski Vasi **Anton Strah**; v Javorju **Ivan Lukovšek**; v Kranju **Albin Završnik**; v Podlonku **Anton Belihar**; v St. Jerneju **Gabrijela Grim**; na Raki **Franja Urek**; v St. Rupertu **Fran Lunaček**; v Čadrecih **Vačlav Požar**; v Veliki Dolini **Marija Bostele**; v St. Janžu **Fran Košca**; v Laškem **Sonja Potočnik**; na Primškovem **Franja Širnik**; v Zalni **Angela Bernot**; v Zapotoku **Marija Kalan**; na Grosupljem **Erika Pavletič**; na Golem Pavel **Japelj**; na Brezovici **Andreja Skulj**; na Ježici **Vladimir Korbar**; na Vrhniku **Anica Rape**; pri Sv. Vidu nad Cerknico **Ciril Zalahar**, **Josipina Pajek**; pri Sv. Trojici **Fran Strus**; v Toplicah pri Novem mestu **Martin Slibar**, **Danica Žen**; v Žužemberku **Branka Ambrožič**; na Dvoru **Vladimira Žen**; v Bohinjski Srednji vasi **Vida Kocijančič**.

Novosti za jesen in zimo

Vsakovrstno sukno za obleke in suknje v veliki izbiri. Naj-novejši vzorci za damske plašče. Ugodni plačilni pogoji. Na željo se pošljejo vzorci.

A. & E. SKABERNE, veletrgovina LJUBLJANA

KNJIGOVEŠKE
POTREBŠČINE

VSEH VRST IMA STALNO V ZALOGI

„ŠAGRIN“
LJUBLJANA, Miklošičeva c. 6.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. — Najmanjši znesek Din 5.—

UPRAVA ZVONČKA
ima več vezanih in nevezanih letnikov na prodaj in sicer boljše vezane à 60.— Din, navadno vezane à 45.— Din in nevezane à 30.— Din. Dalje ima nešteto posameznih števil vseh letnikov à 3.— Din komad na razpolago.

ZGODOVINSKO UČNO SNOV,

ki jo predpisuje novi učni načrt, dobite v J. Nerat. »Zgodovinski čitanki«, ki jo je založila Učit. tiskarna v Ljubljani. Cena je 15 Din.

MIZARSKO ORODJE, kompletno po 40 komadov ali posamezno, je na prodaj. Je neobhodno potrebno za rokotvorni pouk. Poizve se v upravi UJU Ljubljana.

Noben ljubitelj in pospeševatelj lepega mladinskega petja ne sme biti brez najnovejših Pregljevih pesmaric **NAGELJČKI**.

Prva zbirka — za srednjo stopnjo osnovnih šol — vsebuje 66 ponajveč narodnih pesmi (18 eno-, ostalih 48 lažjih dvoglasnih), 49 strani, cena Din 20.—

Druga zbirka — za višjo stopnjo osnovnih šol, kar tudi za meščanske šole in za nižje razrede srednjih šol — vsebuje 61 tudi največ narodnih pesmi (49 dvoglasnih in 12 lažjih troglasnih), 73 strani, cena Din 26.— V zalogi je še tudi lani izšla zbirka: 30 trogl. mladinskih zborov. Cena 20 Din.

Naročila je nasloviti na **Cirila Pregelj**, učitelja v Celju (samozaložba).

NOVI UČNI NAČRT ZA OSNOVNE ŠOLE

zahteva, da se vrši domoznanski in zemljepisni pouk po sreskih okrožjih. Opozarjamo zato na zemljevid, ki obsega kamniški okraj, nekaj kranjskega okraja in ljubljanske okolice. Tovariši in tovaršice! Segajte pridno po njem. S tem koristite tudi Učiteljskemu konvikt, ki je zemljevid založil.

SKOBELNIKI

za obdelovanje lesa, v najboljšem stanju, pripravljeni za rokotvorni pouk, so po nizki ceni na prodaj. Oglase na upravo UJU Ljubljana.

NOV ROČNI ZEMLJEVID SLOVENIJE

izide v založbi Učit. doma začetkom oktobra, ker je Pirc-Dimnikova izdaja docela pošla. Cena mu bode precej nižja od sedanje. Prednaročila sprejema že sedaj U. D. v Mariboru.

UPRAVNIK ZA VINOGRAD IN MALO POSEST

v bližini Maribora se išče. Ugodno za vpokojence po možnosti brez ali vsaj malo otrok, ki bi pa moral imeti veselje za upravo in poznanje dela v vinogradu in kletarstvu. Stanovanje v gosposki hiši (vodovod, elektrika) prosto. Drugo po dogovoru. Ponudbe je poslati na upravo lista.

Pelikan

ZALOGA BARV, TUŠEV IN RADIRK
POVSOD NA ZALOGI — TISKOVINE NA ZAHTEVO
GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.

Pravkar izšlo!

NOVO!

Pravkar izšlo!

A. Novak: RISANJE s podrobnim učnim načrtom in navodilom za prvih osem šolskih let.

Delo obsega v posebnih ovitkih predloge za I.—II., posebej za III., za IV., V., za VI.—VIII., posebej perspektivo za VI.—VIII. in naposled geometrijsko risanje za VI.—VIII. šolsko leto. Na čelu predloga je drobna 52 strani broječa knjižica s potrebnimi navodili in podrobnim učnim načrtom za vsa leta osnovne šole. — Cena v močni lepenki opremljeni zbirki z okusnim zunanjim napisom znaša Din 500.—

Novakovo »Risanje« je odobreno od prosv. odd. za Slovenijo ter je neobhodno potrebno učilo za vsako osnovno in meščansko šolo. Da se omogoči nakup znamenitega dela, je založništvo pripravljeno dovoliti učiteljsku plačevanje v 2—4 zaporednih mesečnih obrokih.

Naročila sprejema **KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI, Frančiškanska ul. 6.**